

DE JACHTHOORN VAN CHALON

Een kwartierstaat als die welken vorstelijke personen hebben kan ons even doen duizelen, want een herkomst is vastgelegd, is na te gaan tot in 't ver verleden, en elke alliantie heeft er haar deel aan toegevoegd. Natuurlijk heeft iedere gewone burger evenveel „voorouders” als onze geëerbiedigde prinses, doch wie kent ze? In zekeren zin is dat maar gelukkig, mogelijk waren er wel rare sinjeurs bij. We zouden ons misschien geducht verontrusten als we eens precies de menging van ons bloed wisten. In elk geval, zulke „burgerlijke” voorouders zijn als figuur zoo volkomen uitgewischt, als hadden ze nooit bestaan. De grootheid moge ons eens wat naar 't hoofd stijgen, we kunnen aan een — immers tóch blanco — verleden zoete en eierzuchtige dagdroomen wijden, zelfs aan een beroepsgenealoog opdracht geven ons een stamboom samen te stellen (wat gewoonlijk niet meer mogelijk blijkt!), practisch en feitelijk komen de meeste menschen met hun kennis niet veel verder dan de grootouders. Wat daarachter ligt blijft in een ondoordringbaren nevel gehuld. Wanneer, naar de jongste onderzoekingen betreffende de erfelijkheid uitwijzen, een bepaald gelaatstype of een raskenmerk om de zoo en zooveel geslachten weer opnieuw vorm krijgt in een verren nazaat, dan moet het ons niet verbazen wanneer in een oer-vaderlandsch gezin een vlug en kwiek Fransoosje, een ruige, jonge Rus, of een statige kleine Spanjaard — naar het type dan — zijn plaats kwam in-

nemen naast zijn door en door Hollandsche broertjes en zusjes. Een bet-bet-overgrootvader kan in zoo'n kind herleven.

Als wij nu den overouden stamboom der Nassau's eens nagaan, vinden wij weliswaar overwegend Duitsche kwartieren, maar Koning Willem III heeft toch een Russische moeder gehad; dat wil zeggen, dat een gansche geestelijke en lichamelijke erfenis der Romanofs toen in ons Vorstenhuis is opgenomen. Wat verder terug in de geschiedenis vinden we de beide Mary's; echter niet als voorouders van Prinses Juliana, daar met den kinderloozen stadhouder-koning de linie een einde neemt. Maar Prins Willem, de Vader des Vaderlands, had tweemaal een Fransche gemalin, en de laatste, Louise de Coligny, neemt in de stamreeks een plaats in als de grootmoeder der Friesche Oranje-prinsesjes, Albertine Agnes en Amalia. Het geslacht Oranje-Nassau is altijd kinderarm geweest en dreigde meer dan eens uit te sterven; zooals men weet heeft de voortzetting plaats gehad langs dezen Frieschen tak.

Nu voerde Louise de Coligny op haar beurt weer de beste kwartieren van Frankrijk; zij was een edele, hoogstaande vrouw, en wie zal zeggen hoe ver haar invloed nog doorgewerkt heeft. Maar eigenlijk willen we in dit artikel iets zeggen over een blazoen, dat Juliana niet krachtens bloedverwantschap bezit; hoewel het voor Haar Huis van de grootste betekenis is geweest. Dat is de *jachthoorn van Chalons*, het embleem van „Willem

Huwelijksvoltrekking tusschen Maria van Engeland en Prins Willem II; rechts Amalia van Solms met haar gemaal Prins Frederik Hendrik; links de koning en de koningin van Engeland, 12 Mei 1641.

met den Hoorn," den eersten Prins van Oranje. Het prinsdom, groot was het niet, hoewel een soevereine enclave, is achtereenvolgens door huwelijk overgegaan in de Huizen Des Baux, Chalon en Nassau.

We leerden vroeger, dat Oranje het prinsdom van dien naam geërfd had „van een oom." Een oom van Willem was de erfflater echter niet, het was een neef. René van Nassau-Chalon en Willem de Zwijger waren broederkinderen.

Hoe is nu de Duitse graaf uit het Lahndal aan dien prinselijken bloedverwant in Zuid-Frankrijk gekomen? We moeten daarvoor teruggaan tot den tijd, dat er een tak van de Nassau's op onzen eigen bodem bloeide. Dat waren de baronnen van Breda, groote Bourgondische heeren. In 1403 had Engelbrecht van Nassau de erfdochter van Polanen gehuwd, en de goederen van haar vader, Heer Jan, die baron van Breda en een schatrijk edelman was, kwamen aan het Duitse geslacht. Maar Engelbrecht bleef geen Duit-

scher, hij werd met hart en ziel Nederlander, dat wilde destijds zeggen: *Bourgondiër*. Hij sloot zich nauw aan bij de eenheidsgedachte der Bourgondische politiek, gelijk hij en zijn nakomelingen zich nauw zouden verbinden aan den persoonlijke dienst der Bourgondische hertogen. Ook Engelbrechts zoon Jan huwde een Zuid-Nederlandsche gemalin, Maria van Loon, en breidde daardoor zijn bezittingen nog uit. Doch met den derden en den vierden baron van Breda, namelijk Engelbrecht II en diens oomzegger Hendrik, neemt het geslacht der Nederlandsche Nassau's zijn hooge vlucht. Zij zijn nu voorgoed Fransch-sprekende hofadel geworden, en van den grootsten invloed op den loop der dynastische ge-

Naar een schilderij van Adr. Thom. Key, geschilderd naar het leven in 1575.

DE VADER DES VADERLANDS

beurtenissen. Engelbrecht II heeft mede de hand gehad in de beide huwelijken, welke voor onze gewesten zoo'n bron van ellende zijn geworden: het Bourgondisch-Habsburgsche van 1477, en, nog veel erger, het Spaansch-Habsburgsche van Philips den Schoone met Johanna de Krankzinnige. — Hoe het zij, de landsheeren hebben de baronnen van Breda in onwankelbare trouw en vriendschap van vader op zoon aan hun zijde gezien. En de hechtste band wellicht heeft er bestaan tusschen Hendrik van Nassau en Keizer Karel den Vijfde.

Zoo komen we nu bij het prinsdom Oranje, en den jachthoorn van Chalon in het Nassausche wapen.

Hendrik, in 1483 te Siegen geboren, tot de erfopvolging bestemd door zijn kinderloozen oom Engelbrecht, was door dezen reeds op jeugdigen leeftijd in de Vorstelijke omgeving gebracht, en hij heeft als geen ander de gunst des Keizers genoten. Hij heeft in het gevolg van Karel geleefd, en is in zijn dienst gestorven, geëerd en bemind als weinigen. Vooral in het leiden van diplomatieke missies blonk Hendrik uit, en zoo voerde hem zijn weg ook naar Frankrijk. Want Keizer Karel en Koning Frans waren toen de onverzoenlijke vijanden nog niet. Toen Frans I den troon besteeg, zocht Keizer Karel zelfs ernstig toenadering, en wel door te dingen naar de hand van Renée de France, zuster van Koningin Claude, de gemalin van Frans. Er is echter van deze verbintenis niets gekomen. Frans heeft zijn schoonzuster later uitgehuwelijkt naar een dier kleine en toch beroemde Italiaansche Vorstendommen, welke men gewoonlijk de Renaissancehoven noemt. Renée de France is *Renata van Ferrara* geworden, een nobele vrouwenfiguur, de uit de geschiedenis der Hervorming zoo welbekende vriendin van Calvijn.

Maar toch had Hendriks zending een huwelijk tengevolge, en wel voor hem zelf. Hij ontmoette Claude de Chalon, die met haar broeder Philibert aan het Hof van Lodewijk XII, schoonvader des Konings, was opgevoed. Claude was een rijke partij, en het was een gunstbetoon

van den Koning, dat hij haar hand aan den Nederlandschen edelman gunde. Haar broeder was ongehuwd, en zij zou hem in hun rijke Zuid-Fransche bezittingen kunnen opvolgen.

Dat is echter niet gebeurd. Broeder en zuster zijn beiden vroeg gestorven. Maar uit haar korten echt met Hendrik van Nassau had Claude een jongetje, René. René was de eenige zoon uit de drie huwelijken zijns vaders en hij zou alles erven: Nassau-Breda, de Fransche en de Nederlandsche goederen, doch bovenal de grootsche traditiën van zijn geslacht, welke hem een schitterende loopbaan in den dienst en in de gunst van den Keizer beloofden.

Het heeft zoo niet mogen zijn. In den bloei der jeugd is René de Chalon voor de muren van Saint-Dizier gevallen. Kort vóór zijn dood, hij stond reeds te velde, heeft hij zijn prinsdom Oranje aan zijn neef Willem bij testament vermaakt. Zooals men weet heeft Keizer Karel, zelf Willem zoo welgezind, de uitvoering van het testament goedgekeurd, op voorwaarde dat deze Prins van Oranje aan het Hof te Brussel zou worden opgevoed.

Waar Willem van Nassau-Dillenburg, en vooral Juliana van Stolberg, niet dan na aarzeling in hebben toegestemd. En zoo is dan de zoon van den Dillenburg „een Prince van Orangien" geworden.

HENDRIKA KUYPER-VAN OORDT

EEN BIDDENDE MOEDER

Het was een verrassing toen ons Volk in 1909 bij de geboorte onzer Kroonprinses hoorde, dat haar naam Juliana zou zijn, naar de Moeder van het Vorstengeslacht der Oranjes.

Juliana van Stolberg werd geboren 15 Februari 1506, en ontving haar naam, volgens Roomsche gebruik, naar de heilige Juliana, op wier naamdag (den 16den Februari) zij werd ten doop gehouden. Deze Juliana was in de derde eeuw onder Diocletianus den marteldood gestorven. Haar naam werd een voorsteek. Juliana van Stolberg zou wel niet haar leven geven in den dood voor de Zaak des Heeren, maar zij zou heel haar leven er aan wijden, en haar zonen geven voor vrijheid van godsdienst en geweten.

Juliana van Stolberg heeft veel gebeden voor haar kinderen. Lang heeft ze moeten wachten op de verhooring dier gebeden, maar zij heeft ze nog beleefd, vooral wat betreft haar geliefden zoon Willem van Oranje.

Eenzelfde geest des gebeds was in Koningin Emma, en nemen we nog waar in Koningin Wilhelmina. Is het wonder, dat we ook voor Kroonprinses Juliana iets vragen van dien geest, vooral met het oog op haar huwelijk?